

Montreal Bili?sel De?erlendirme Ölçe?i (MoCA-TR)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Montreal Bili?sel De?erlendirme Ölçe?i (MoCA-TR)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26231>

Özet

Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması olan **MoCA-TR**, özellikle hafif bilişsel bozuklukların (HBB) hızlı ve güvenilir bir şekilde taranması amacıyla geliştirilmiş nöropsikolojik bir araçtır. Orijinal MoCA, bilişsel alanlardaki eksiklikleri saptamada Mini Mental Durum Muayenesi'nden (MMDM) daha hassas olmasıyla bilinir. MoCA-TR uyarlaması, 2014 yılında Betül Özdilek ve Gökçen Kenangil tarafından **Parkinson Hastalığı** olan hastalarda geçerlenmiştir. Bu çalışma, ölçeğin Türk popülasyonunda klinik kullanıma uygunluğunu göstermeyi hedeflemiştir.

Ölçek, dikkat, dil, bellek, yürütücü işlevler, görsel-mekansal beceriler ve oryantasyon gibi çeşitli bilişsel alanları kapsayan kısa süreli bir değerlendirme sunar. MoCA-TR'nin uyarlanması, ölçeğin kültürel ve dilsel farklılıklara rağmen Türkiye'deki nörolojik ve geriatrik popülasyonlarda güvenle kullanılabilmesini sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği, MoCA-TR, Bilişsel Değerlendirme, Hafif Bilişsel Bozukluk, Parkinson Hastalığı, Nöropsikolojik Test, Uyarlama.

Yazarlar

Betül Özdilek, Gökçen Kenangil.

Amaç

Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, özellikle hafif bilişsel bozuklukların (HBB) tespiti için hızlı (yaklaşık 10 dakika) ve hassas bir tarama sağlamaktır. HBB, genellikle demansın erken bir aşaması olarak kabul edilir ve erken teşhis, tedavi ve yönetim stratejileri açısından kritik öneme sahiptir.

MoCA-TR, orijinal MoCA'nın bu temel amacı koruyarak, Türk kültürüne ve dil yapısına uygun hale getirilmiştir. Ölçeğin Türkiye'deki nörolojik ve psikiyatrik kliniklerde, özellikle Parkinson Hastalığı gibi bilişsel işlev bozukluklarının yaygın olduğu durumlarda, standart bir tarama aracı olarak kullanılması hedeflenmiştir.

Yapı

MoCA-TR, orijinal **MoCA** gibi, bilişin sekiz temel alanını değerlendiren çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yapı, bilişsel yeteneklerin bütüncül bir resmiyi sunmak üzere tasarlanmıştır. Ölçekte değerlendirilen temel bilişsel alanlar şunlardır:

Görsel-Mekansal/Yürütücü ??levler: Küp kopyalama ve saat çizimi gibi görevlerle değerlendirilir.

Adlandırma: Üç düşük olasılıklı hayvan resmini adlandırma görevi.

Dikkat: Sürekli performans testi (harf dizisi), sayı dizisi tekrar (ileri ve geri) ve seri çökarma görevleri.

Dil: Cümle tekrar ve akıcılık (kelime üretimi) görevleri.

Soyutlama: İki kelime arasındaki ilişkiyi açıklama.

Bellek (Gecikmeli Geri Çağırma): Öğrenilen kelimelerin gecikmeli olarak hatırlanması.

Oryantasyon: Zaman ve mekan bilgisi.

Geçerlik

MoCA-TR'nin geçerliliği, Özdilek ve Kenangil (2014) tarafından Parkinson Hastalığı olan hastalarda gerçekleştirilen **uyarlama** çalışması ile incelenmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türkiye'deki klinik popülasyonlarda beklenen bilişsel bozuklukları doğru bir şekilde ölçme yeteneğini göstermeyi amaçlanmıştır.

Geçerlik analizleri tipik olarak, ölçeğin bilinen bilişsel durumlarla (örn., HBB veya demans tanısı) korelasyonunu (kriter geçerliliği) ve diğer standart nöropsikolojik testlerle olan ilişkisini (eşzamanlı geçerlik) içerir. Çalışmada, MoCA-TR'nin Parkinson hastalarında bilişsel bozukluğu saptamada yüksek bir hassasiyet ve özgüllük düzeyine sahip olduğu gösterilerek, Türk nörolojik popülasyonunda geçerli bir araç olduğu kanıtlanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, aynı bilişsel durumdaki bireylerde tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. MoCA-TR'nin uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirliği gibi standart psikometrik özelliklerinin incelendiği varsayılmaktadır.

MoCA-TR'nin güvenilirlik katsayıları, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı uygulayıcılar tarafından kullanıldığında tutarlı sonuçlar verdiğini destekler nitelikte olmalıdır. Bu durum, özellikle bilişsel durumdaki küçük değişimlikleri izlemek için ölçeğin klinik ortamda tekrarlı kullanımıyla önem taşımaktadır.

Faktör Analizi

MoCA'nın yapısal geçerliliğini inceleyen orijinal çalışmalar genellikle çok faktörlü bir yapıyı destekler, bu da ölçeğin tek bir genel bilişsel yetenek yerine birden fazla bağımsız bilişsel alanı ölçtüğünü gösterir. MoCA-TR'nin faktör analizi, Türkçe versiyonunun da orijinal ölçeğin teorik olarak belirlenmiş bilişsel alanları (yukarıda belirtilen sekiz alan) ayrıştırıp ayrıştırmadığını kontrol etmek için önemlidir.

Uyarlama çalışmalarında yapılan faktör analizleri, ölçeğin maddelerinin Türk popülasyonunda da beklenen bilişsel alanlar altında gruplandırılması doğrulamalı olmalıdır. Bu, ölçeğin yapısal geçerliliğini kültürel adaptasyon sürecinden sonra da koruduğunu gösterir ve sonuçların yorumlanmasında bilişsel alan bazlı analiz yapılmasına olanak tanır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation) / Bilişsel Tarama Aracı

Format: Bireysel olarak uygulanan, kağıt-kalem ve sözel görevleri içeren standartlaştırılmış test.

Mevcut Diller: Türkçe (MoCA-TR), İngilizce (Orijinal MoCA) ve çok sayıda diğer dil.

Popülasyon Grubu: Yetkinler, özellikle bilişsel bozukluk şüphesi olan nörolojik veya psikiyatrik hastalıklı olan bireyler.

Yaş Grubu: Genellikle 55 yaş ve üzeri (klinik olarak daha genç popülasyonlarda da kullanılabilir).

Popülasyon Detayları: Orijinal validasyon çalışması Parkinson Hastalıklı olan hastalar üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 30 puan üzerinden puanlanır. Eğitim seviyesi 12 yılın altında olan bireyler için ham puana 1 puan eklenir. 26 ve üzeri puanlar normal bilişsel seviye gösterir; daha düşük puanlar bilişsel bozukluk işaretidir.

Anahtar Kelimeler

Nöropsikoloji, Bilişsel Bozukluk, Tarama, **MoCA**, Geriatri, Türk Uyarlaması, Yürütücü Seviye.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: betulozdilek@yahoo.com (Sorumlu Yazar)

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücretler ve Test Yılı

MoCA ölçeği, klinik ve akademik kullanım için genellikle ücretsizdir ancak resmi MoCA web sitesi üzerinden eğitim ve kayıt gerektirebilir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlilik çalışması ve yayınlanması 2014'tür.

Ölçeğin orijinal geliştiricileri tarafından belirlenen kullanım koşullarına uyulması gerekmektedir. Kullanıcılar, ölçeğin güncel versiyonlarına erişim ve uygulama prosedürleri hakkında bilgi almak için sorumlu yazarlar veya orijinal MoCA merkezi ile iletişime geçmeleri tavsiye edilir.

Referanslar

Ozdilek, B. & Kenangil, G. (2014). Validation of the Turkish version of the Montreal Cognitive Assessment Scale (MoCA-TR) in patients with parkinson's disease. *The Clinical Neuropsychologist*, 28(2), 333-343, doi: [10.1080/13854046.2014.881554](https://doi.org/10.1080/13854046.2014.881554)

Ölçeğin orijinal PDF dokümanına buradan ulaşılabilir: [montreal-cognitive-assessment-scale-moca-tr-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/montreal-cognitive-assessment-scale-moca-tr-toad.pdf)

Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği (MoCA-TR) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği (MoCA), telif hakkı korumalı standart bir nöropsikolojik araçtır. Ölçek maddeleri, ölçeğin bütünlüğünü korumak amacıyla bu platformda yayınlanmamaktadır. Testin içeriği; görsel-mekansal/yürütücü işlevler (saat çizimi, küp kopyalama), adlandırma, dikkat, dil, soyutlama, gecikmeli bellek ve oryantasyon görevlerini içeren 30 maddelik bir yapıdan oluşmaktadır. Testin uygulanması ve puanlanması için yetkili kılavuzlara başvurulmalıdır.